درگذشتگان

آیت‌الله حجازی حسینی

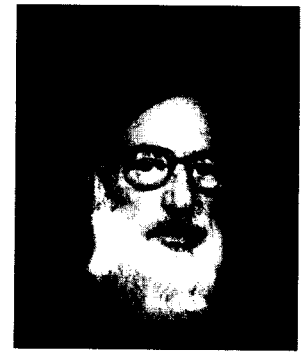

حضرت مستطاب آیت‌الله آقای حاج سیدمهدی حسینی حجازی، یکی از علمای بزرگ شهرضا به شمار می‌رفت.

معظم له، در سال ۱۳۴۳ ق (۱۳۰۳ ش)، در بیت علم و فضیلت زاده شد.

پدرش عالم بزرگ شهر، مرحوم آیت‌الله حاج سیدفضل‌الله حجازی شهرضائی (۱۳۱۸ـ۱۳۸۷) از شاگردان آیات عظام: سیدمهدی درچه‌ای، سیدمحمد نجف‌آبادی و حاج آقا رحیم ارباب بوده است.

فقید سعید، پس از کودکی و نوجوانی و تحصیل مقدمات، در سال ۱۳۶۲ ق رهسپار اصفهان شد و در مدت هشت سال، سطوح و ادبیات را از درس حضرات آیات، آقایان: شیخ عباسعلی ادیب، میرزا علی آقا شیرازی، شیخ محمدحسن عالم نجف‌آبادی، سیدعبدالحسین طیب، شیخ احمد فیاض، حاج آقاصدر کوهپایه‌ای و حاج آقاحسین خادمی به خوبی فراگرفت و پس از آن، در سال ۱۳۷۰ ق (۱۳۳۰ ش) رهسپار حوزهٔ علمیه نجف شد و در آن شهر مقدس، از محضر آیات عظام: آقای حکیم، آقای خویی، سیدعبدالهادی شیرازی، امام خمینی، سید عبدالاعلی سبزواری، سیدمحمدجواد طباطبایی تبریزی و سیدیحیی مدرسی یزدی بهره‌های فراوان برگرفت و مبانی علمی اش را استوار ساخت و به تدریس و تألیف و تحقیق نیز پرداخت و از آیت‌الله سیدعبدالاعلی سبزواری اجازهٔ اجتهاد و از علامهٔ بزرگ شیخ آقابزرگ تهرانی هم اجازهٔ روایت دریافت کرد.

معظم له، پس از درگذشت والد بزرگوارش در سال ۱۳۸۷ ق (۱۳۴۷ ش) و پس از هفده سال اقامت در نجف، به دنبال درخواست مکرر اهالی شهر، به زادگاهش بازگشت و به تبلیغ و ترویج دین، تألیف و تدریس و اقامهٔ جماعت (هر سه وعده)، بنیاد بناهای خیریه (مسجد و درمانگاه) و رفع نیازهای مادی و معنوی مردم پرداخت. ایشان در این مدت، برای تبلیغ شرع مقدس، به کشورهای پاکستان، هندوستان، افغانستان، عربستان، لبنان، سوریه و کویت مسافرت کرد و در زمان رژیم ناپاك و سفاك پهلوی هم مورد اذیت و آزار ساواك قرار گرفت و در سفر تبلیغی به لرستان، ایشان با همراهانشان در خرم‌آباد و کوهدشت، مدتی زندانی شدند. او در شهرضا بناهای متعدد پایه گذاری کرد که عبارتند از: مسجد و مدرسه و حسینیه و کتابخانه و درمانگاه سادات، مسجد الزهراء، مسجد الرسول، مسجد حاج علی اکبر حمیدی، غسال خانهٔ شهرضا.

همچنین معظم له، سال ها به تدریس درس خارج فقه و اصول اشتغال داشت و تمام وجوهات شرعیه را بدون اینکه دیناری از آن را صرف زندگی خویش نماید (گذران زندگی اش از راه نذورات و ختومات و هدایا بود)، صرف نیازمندان و امور دینی می نمود و خود در همان خانهٔ قدیمی اش زندگی می کرد. شب زنده داری، انجام مستحبات و ترك مکروهات، ذکر و زهد و صبر و متانت از زندگی اش نمایان بود. پنج فرزندش و چهار دامادش، همه از فضلای خدوم و مروّجین شرع مقدس می باشند.

آثار چاپی اش عبارتند از :

۱ . روش خلیل الرحمان . زندگی حضرت ابراهیم ؛

۲ . رسالة فی آینة الذهب والفضة . تقریر درس آیت اللّه خویی ؛

۳ . درر الاخبار فی تلخیص بحارالانوار (به فارسی ترجمه شده است) ؛

۴ . الوسواس وعلاجه ؛

۵ . سفرنامهٔ هند ؛

۶ . کشکول حجازی ؛

۷ . وسواس و درمان آن .

و آثار غیرچاپی اش عبارتند از :

۱ . آراؤنا فی اصول الفقه ؛

۲ . فهرست بحارالانوار .

آن مرحوم، پس از عمری ۸۶ ساله، در روز پنجشنبه ۱۰ رجب الخیر ۱۴۳۱ ق (۳ تیر ۱۳۸۹ ش) بدرود حیات گفت و به دنبال آن، در شهر رضا عزا و ماتم برپا شد . پیکر پاکش، روز جمعه در میان حزن و اندوه مردم تشییع و پس از نماز فرزندش حجت الاسلام آقای حاج سیدمحمدرضا حجازی، در صحن علمای حرم مطهر امامزاده شاه رضا به خاك سپرده شد .

*

دکتر یزدی مطلق (فاضل)

کتابشناس و پژوهشگر برجستهٔ مخطوطات، حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمود یزدی مطلق، یکی از شخصیت های نامی عرصه علم و تحقیق به شمار بود .

فقید سعید، در سال ۱۳۱۲ ش (۱۳۵۲ ق) در مشهد مقدس به دنیا آمد . در اوایل نوجوانی، به تحصیل علوم دینی روی آورد و ادبیات را نزد مرحوم ادیب نیشابوری و شرح لمعه را نزد مرحوم حاج میرزا احمد مدرس یزدی و کفایه و مکاسب را هم نزد آیت اللّه حاج شیخ هاشم قزوینی فرا گرفت . در سال ۱۳۳۶ ش، با مدرك دیپلم مدرسی وارد دانشگاه شد و مدرك کارشناسی خود را در رشته حکمت و فلسفه اسلامی، از دانشگاه مشهد گرفت و دکترای همین رشته را هم در سال ۱۳۵۱، از دانشگاه تهران اخذ نمود . او در این سال ها از محضر حضرات آقایان : استاد شهید مرتضی مطهری، مهدی حائری یزدی، حسینعلی راشد و بدیع الزمان فروزانفر بهره های فراوان برد .

وی عضو حیات علمی و استاد دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد بود که در آن دانشگاه، سمت ها و مسئولیت های گوناگونی همچون : مسئول کتابخانه (۱۳۴۸ ـ ۱۳۵۷)، عضو شورای انتشارات (۱۳۵۸ ـ ۱۳۶۰)، عضو شورای پژوهشی (۱۳۶۲ ـ ۱۳۷۰) و (۱۳۷۴ ـ ۱۳۸۰) عضو هیئت تحریریهٔ نشریه دانشکده، مدیر مسئول نشریه دانشکده، معاون پژوهشی، رئیس کتابخانه جامع گوهرشاد، مدیر گروه فلسفه و کلام دانشکده الهیات، عضو انجمن کتابخانه های عمومی خراسان و عضو هیئت مؤسس مؤسسه آموزش عالی بهار بود و در بسیاری از مراکز حوزوی و دانشگاهی، همچون : مدرسه علمیه نواب، مرکز جهانی علوم اسلامی مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، دانشگاه علامه طباطبایی، جهاد دانشگاهی مشهد، دانشگاه مختومقلی ترکمنستان و چندین مرکز دانشگاهی و تربیت معلم و آموزش ضمن خدمت، تدریس می نمود؛ ضمن آنکه کتابخانهٔ مدرسه علمیه نواب را هم، او احیاء و راه اندازی کرد .

آن مرحوم، در سال ۱۳۷۷ به عنوان استاد نمونه دانشگاه فردوسی مشهد برگزیده شد و ده ها لوح تقدیر و جایزه در سال های مختلف از مراکز گوناگون دریافت کرد و صدها مقاله در مجلات مختلف به چاپ رساند .

برخی از آثار ایشان عبارتند از :

۱ . تصحیح و تحقیق «التعلیق فی علم الکلام» (نوشته محمدبن حسن مقری نیشابوری) ؛

۲ . تصحیح و تحقیق «الحدود»، معجم موضوعی اصطلاحات کلامی (نوشتهٔ همو) ؛

۳ . ترجمهٔ «حقائق التأویل فی متشابه التنزیل» (نوشته سیدشریف رضی) ؛

۴ . ترجمه «منهج تحقیق المخطوطات» (نوشتهٔ صلاح الدین منجد) ؛

۵ . تصحیح «شرح اصول الکافی»، بخش توحید (نوشتهٔ صدرالدین شیرازی) ؛

۶ . تصحیح «سفرنامه مدینه طیبه» (نوشتهٔ حاجی محمد میرزا مهندس) ؛

۷ . تصحیح و بازنویسی کلیه وقفنامه های اداره کل اوقاف خراسان (۸ ج) ؛

۸ . اشراف بر «امامت پژوهی، بررسی دیدگاه امامیه، معتزله، اشاعره»؛
۹ . اشراف بر «اندیشه های کلامی شیخ طوسی»؛
۱۰ . معتزله: بررسی و تحقیق در بیان احوال، افکار و آثار معتزله؛
۱۱ . فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامع گوهرشاد (۴ ج)؛
۱۲ . فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد (۳ ج)؛
۱۳ . فهرست نسخه های خطی مدارس قدیم مشهد؛
۱۴ . فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛
۱۵ . فهرست نسخه های خطی کتابخانه های ساری و تنکابن؛
۱۶ . فهرست نسخه های خطی آکادمی علوم ترکمنستان (مجموعه مقالات).

آن مرحوم، پس از ۷۷ سال کوشش در راه علم و دانش و فرهنگ اسلامی، سرانجام در روز یکشنبه ۹ خرداد ۱۳۸۹ (۱۶ جمادی الثانی ۱۴۳۱ ق) بدرود زندگی گفت و روز دوشنبه، پس از تشییع شایسته، در صحن جمهوری اسلامی حرم امام رضا(ع) به خاك سپرده شد.

*

دکتر ضیائی بیگدلی

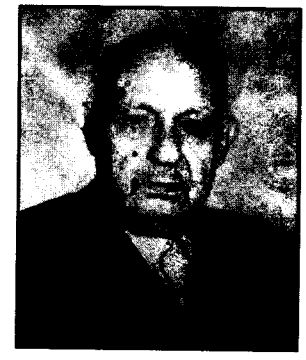

دانشمند محترم جناب آقای دکتر محمدحسین ضیائی بیگدلی قمی، یکی از فضلا و فرهیختگان قم بود که علاوه بر تحصیل علوم حوزوی و دانشگاهی، آثار متعدد علمی و بناهای خیریهٔ ماندگار از خود به یادگار نهاد.

فقید سعید در سال ۱۲۹۱ ش (۱۳۳۰ ق)، در بیت علم زاده شد.

پدرش حاج میرزا ابوالحسن (بن احمد بن اسحاق) بیگدلی قمی، از فضلا و شعرا و اجداد و نیاکانش خاندان بیگدلی ـ مانند آذر، و اخگر بیگدلی ـ از شعرای بزرگ قم در عهد زندیه و قاجاریه بوده اند. آن مرحوم، ادبیات را نزد مرحوم آقاشیخ قاسم نحوی (سیوطی و مغنی) و مطول را نزد مرحوم شیخ محمدحسین علامه فرا گرفت. سپس سطوح را نزد حضرات آیات: نجفی مرعشی و میرزا ابوالفضل زاهدی قمی (شرح لمعه)، سیدمحمدتقی خوانساری (مکاسب) و سیدمحمدرضا گلپایگانی (رسائل و کفایه) آموخت. چند سال هم از درس خارج آیات عظام: شیخ عبدالکریم حائری و حجت کوهکمری و درس اسفار امام خمینی بهره مند شد و در سال ۱۳۵۵ ق (۱۳۱۵ ش) رهسپار اصفهان شد و چندی از دروس فلسفه و حکمت حضرات: شیخ محمدحکیم خراسانی و شیخ محمود مفید و دروس خارج فقه آیت الله علامه شیخ ابوالمجد محمدرضا اصفهانی استفاده کرد و از ایشان به دریافت اجازه اجتهاد و روایت، نائل آمد ـ که بعدها مورد تأیید آیت الله حائری هم قرار گرفت ـ و در سفر به نجف اشرف، از آیت الله سیدابوالحسن اصفهانی هم موفق به اخذ گواهی اجتهاد شد.

وی، در سال ۱۳۱۶ به تهران رفت و در آزمون دانشکده معقول و منقول شرکت جست و دوره لیسانس و دکتری خود را در رشته معقول به پایان رسانید و پس از اخذ درجه دکترا، به تدریس در دانشکده الهیات و دانشکده حقوق پرداخت. او در سال ۱۳۴۹ ش با پیگیری و کوشش بسیار، توانست مجوز تأسیس مدرسه عالی علوم قضائی و اداری را در قم، از وزارت علوم و آموزش عالی اخذ کند. او با این کار، نقشهٔ دکتر شاپوری ـ استاد دانشگاه تهران ـ و داماد سپهبد ایادی ـ پزشک مخصوص شاه ـ که هر دو از بهائیان معروف بودند و می خواستند در شهر مقدس قم، با ایجاد مدرسه عالی قضایی، پایگاهی برای خود ایجاد نمایند را برهم زد. این مدرسه تأسیس شد و هم اکنون، به خدمات خود ادامه می دهد. وی، موفق شد در قم دو مسجد (امام محمدتقی و امام علی النقی) و حسینیه، و مسجد و حسینیه و کتابخانه باقرالعلوم (در روستای کرمجگان قم) و نمازخانه سیدالشهدا (در دبیرستان روستای کرمجگان) را بنیاد نهد.

برخی از آثارش عبارتند از:
۱ . تنقیح الفلسفة العالیه؛
۲ . علم النفس التحلیلی؛
۳ . دیوان شعر (به نام «رهنوردان»)؛
۴ . روانشناسی تحلیلی؛
۵ . پرچمداران؛
۶ . برانگیختگان؛
۷ . مبانی استنباط ـ اصول فقه؛
۸ . امامان به حق؛
۹ . محمد مصطفی(ص)؛
۱۰ . فاطمه و فدك؛

اخبار

۱۱ . امام حسن مجتبی(ع)؛
۱۲ . انگیزه قیام امام حسین؛
۱۳ . مولی و غدیر خم؛
۱۴ . امام زمان(عج)؛
۱۵ . سخنی با اهل کتاب و اهل سنت؛
۱۶ . اعجاز قرآن کریم.

آن مرحوم، در صد سالگی، در فروردین ۱۳۸۹ ش (ربیع الثانی ۱۴۳۱ ق) بدرود زندگی گفت و پس از تشییع، در قبرستان شیخان قم به خاك سپرده شد.

*

آیت‌الله حسینی کاشانی

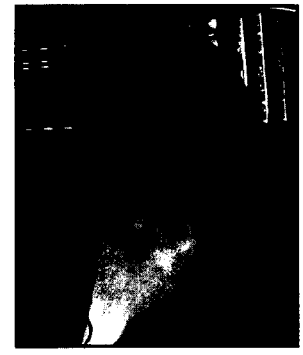

حضرت مستطاب آیت‌الله حاج سیدعباس حسینی کاشانی، یکی از علمای حوزه علمیه قم به شمار بود.

فقید سعید در ۱۷ ربیع الاول ۱۳۵۰ ق، در کربلا، در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش آیت‌الله حاج سیدعلی اکبر کاشانی (۱۲۹۲ ـ ۱۳۶۵)، از شاگردان حضرات آیات: ملاحبیب‌الله کاشانی و ملامحمدحسین نطنزی و مادرش صبیهٔ محترمه آیت‌الله حاج سیدمحمدصادق اصفهانی ـ از علمای بزرگ اصفهان ـ بوده است (از این طریق، با شهید مظلوم آیت‌الله دکتر بهشتی، پسرخاله بود). معظم له، در نوجوانی سطوح را از حضرات آیات: سیدنورالدین جزایری، سیدمحمد طاهر بحرانی و شیخ جعفر رشتی فرا گرفت و به مدت دو سال هم در سامرا از آیات: شیخ حبیب‌الله اشتهاردی، میرزا محمود شیرازی، سیدنصرالله کاشانی و شیخ محمدعلی تبریزی استفاده کرد و در سال ۱۳۶۵ ق، به کربلا بازگشت و دروس فقه و اصول را از استادان بزرگ کربلا، حضرات آیات: شیخ محمدرضا اصفهانی، سیدزین‌العابدین کاشانی، سیدمحمدحسن قزوینی، شیخ محمد خطیب و آیت‌الله میلانی ـ که در کربلا به سر می‌برد ـ فرا گرفت و در سال ۱۳۷۴ ق رهسپار نجف اشرف شد و خارج فقه و اصول را از محضر آیات عظام: آقای حکیم، آقای خویی، میرزا حسن یزدی، سیدعبدالهادی شیرازی و سیدحسین حمامی استفاده کرد و مبانی علمی اش را استوار ساخت و همزمان به تألیف و تدریس هم اشتغال داشت. در ذیحجه ۱۳۹۱ ق، توسط رژیم بعثی عراق از نجف اشرف، تسفیر و به همراه ایرانیان مقیم عراق، اخراج شد و به قم آمد و به تألیف و تصنیف پرداخت.

وی، در کربلا مورد مراجعه عموم مردم و فضلا بود و در حرم امام حسین(ع) اقامه جماعت می نمود و در حرم حضرت ابوالفضل علیه السلام، کتابخانه ای بنیاد نهاد و در قم هم، خانه و کتابخانه اش (با هزاران جلد کتاب چاپی و خطی) محل رفت و آمد فضلا بود.

تألیفاتش در فنون مختلف بود که جز اندکی از آنها، به چاپ نرسیده است. آثارش عبارتند از:

۱ . مصابیح الجنان. در ادعیه و زیارات؛
۲ . حلائق الانس (۳ ج). کشکول؛
۳ . معجم رجال الشیعة؛
۴ . ارث الشیعة؛
۵ . فقه الشیعة؛
۶ . تقویم الشیعة؛
۷ . الشیعة والامامة؛
۸ . احکام الشریعة فی مذهب الشیعة؛
۹ . الجهاد فی الاسلام؛
۱۰ . الحجاب فی الاسلام؛
۱۱ . فرائض الاسلام (چاپی)؛
۱۲ . الاسلام فی اصوله وفروعه (چاپی)؛
۱۳ . اصول الاجتهاد؛
۱۴ . احکام الشکوك؛
۱۵ . منجزات المریض؛
۱۶ . احکام الوقف؛
۱۷ . حکم صلاة الجمعة فی زمان الغیبة؛
۱۸ . احکام الاعتکاف (چاپی)؛
۱۹ . منهاج الحاج (چاپی)؛
۲۰ . الفیه الکاشانی.

آن مرحوم، پس از یک بیماری در ۸۱ سالگی، در روز یکشنبه ۶ شعبان ۱۴۳۱ ق (۲۷ تیر ۱۳۸۹) بدرود زندگی گفت و پیکر پاکش در روز سه شنبه، پس از تشییع شایسته و نماز آیت‌الله وحید خراسانی بر آن، در صحن حرم مطهر حضرت معصومه(ص) در ایوان بقعه شهید مفتح به خاك سپرده شد.

ناصرالدین انصاری